

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [ATHANASIOS RANTOS]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 16. decembrī¹

Apvienotās lietas C-562/21 PPU un C-563/21 PPU

X (C-562/21 PPU)

Y (C-563/21 PPU)

pret

Openbaar Ministerie

(*Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Eiropas apcietināšanas orderis – Pamatlēmums 2002/584/TI – 1. panta 3. punkts – Pieprasīto personu nodošana izsniegšanas tiesu iestādei – Izpildes atteikuma pamati – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 47. pants – Tiesības uz piekļuvi neatkarīgai un objektīvai tiesai – Sistēmiskas vai vispārējas nepilnības saistībā ar izsniegšanas tiesu iestādes neatkarību – Efektīvas tiesiskās aizsardzības līdzekļu trūkums, lai apstrīdētu tiesnešu iecelšanas spēkā esamību izsniegšanas dalībvalstī – Nopietns risks, ka tiks pārkāptas personas, uz kuru attiecas Eiropas apcietināšanas orderis, pamattiesības uz taisnīgu tiesu – Kritēriji izpildes tiesu iestādes neatkarības pārbaudei

I. Ievads

1. Šie *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Pamatlēmuma 2002/584/TI² 1. panta 3. punktu, lasot to kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pantu, un it īpaši nosacījumus, kas ļauj Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) izpildes tiesu iestādei atteikt pieprasītās personas nodošanu, jo pastāv risks, ka attiecībā uz šo personu tiks pārkāptas tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu neatkarīgā tiesā izsniegšanas dalībvalstī³.

2. Šo lietu galvenais izaicinājums ir precizēt, ņemot vērā atziņas, kas gūtas no Tiesas 2018. gada 25. jūlija sprieduma lietā *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības)⁴ un 2020. gada 17. decembra sprieduma lietā *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Padomes Pamatlēmums (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2002/584”).

³ Šajā lietā uzdotie prejudiciālie jautājumi būtībā ir identiski *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) uzdotajiem jautājumiem izskatāmajā lietā *Minister for Justice and Equality* (C-480/21), uz kuru neattiecas steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība.

⁴ C-216/18 PPU, turpmāk tekstā – “spriedums *Minister for Justice and Equality*”, EU:C:2018:586.

neatkarība)⁵, vai un kādā mērā sistēmisku vai vispārīgu trūkumu esamība attiecībā uz izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas neatkarību šīs lietas apstākļos var likt izpildes tiesu iestādei atteikt pieprasītās personas nodošanu.

3. Šo lietu pamatā ir Polijas tiesu sistēmas attīstība un nesenās reformas (turpmāk tekstā – “pretrunīgās reformas”)⁶, kuru rezultātā Tiesa būtībā atzina, ka vairākas Polijas likumdevēja ieviestās tiesību normas nav saderīgas ar Eiropas Savienības tiesībām⁷ un ka Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir noteikti Savienības tiesībās vairākos aspektos⁸ (turpmāk tekstā kopā – “judikatūra par Polijas tiesu sistēmas neatkarību”)⁹. Šajā kontekstā nesenais *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija) 2021. gada 7. oktobra spriedums (K 3/21) (turpmāk tekstā – “Konstitucionālās tiesas spriedums”), kurš ir pasludināts pēc lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesai rada papildu izaicinājumus¹⁰.

⁵ C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, turpmāk tekstā – “spriedums *Openbaar Ministerie*”, EU:C:2020:1033.

⁶ Šīs reformas, kas attiecas uz konstitucionālajām un parastajām tiesām, *Krajowa Rada Sądownictwa* (Valsts tiesu padome, Polija, turpmāk tekstā – “KRS”) un prokuratūru, pastiprināja izpildvaras un likumdošanas varas ietekmi uz tiesu sistēmu un tādējādi samazināja tiesu varas neatkarību. It īpaši atsaucos uz grozījumiem, kas 2018. gadā izdarīti *ustawa o Sądzie Najwyższym* (Likums par Augstāko tiesu), par kuriem tika pasludināts 2019. gada 24. jūnija spriedums lietā Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531), kā arī uz 2019. gada grozījumiem *ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Likums par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju), Likums par Augstāko tiesu un 2017. gada grozījumiem *ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Likums par KRS), par kuriem tika pasludināts 2021. gada 15. jūlija spriedums lietā Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem) (C-791/19, EU:C:2021:596). Turklāt attiecībā uz noteikumiem, ar kuriem tika grozīts Likums par vispārējās jurisdikcijas tiesu organizāciju, Likums par Augstāko tiesu un daži citi likumi saistībā ar izskatāmo pārkāpuma procedūru lietā C-204/21 Komisija/Polija, tika izdots Tiesas priekšsēdētāja vietnieces 2021. gada 14. jūlija rīkojums Komisija/Polija (C-204/21 R, turpmāk tekstā – “2021. gada 14. jūlija rīkojums”, EU:C:2021:593), ar kuru tika piespriests apturēt attiecīgo valsts tiesību normu piemērošanu, Tiesas priekšsēdētāja vietnieces 2021. gada 6. oktobra rīkojums Polija/Komisija (C-204/21 R-RAP, EU:C:2021:834), ar kuru tika noraidīts lūgums atcelt 2021. gada 14. jūlija rīkojumu, kā arī Tiesas priekšsēdētāja vietnieka 2021. gada 27. oktobra rīkojums Komisija/Polija (C-204/21 R, nav publicēts, EU:C:2021:877), kas Polijas Republikai noteica soda naudu līdz dienai, kad šī dalībvalsts būs izpildījusi savus pienākumus, kas izriet no 2021. gada 14. jūlija rīkojuma, vai, ja tas netiek izdarīts, – līdz dienai, kad tiks pasludināts spriedums, kas izbeigs tiesvedību lietā C-204/21. Jautājums par Polijas tiesu neatkarību ir arī izskatāmo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets lietās C-181/21 (G) un C-269/21 (BC un DC). Savukārt iesniedzējtiesa it īpaši atsaucas uz 2017. gada 8. decembra *ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Likums, ar kuru groza likumu par KRS un dažus citus likumus) (2018. gada *Dz. U.*, 3. pozīcija), kas stājās spēkā 2018. gadā, attiecībā uz KRS lomu Polijas tiesu iestāžu locekļu iecelšanā amatā, ņemot vērā, ka *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) savā 2020. gada 23. janvāra rezolūcijā (BSA I-4110-1/20) konstatēja, ka saskaņā ar tiesību aktiem, kas stājās spēkā 2018. gadā, KRS nav neatkarīga iestāde, bet ir tieši pakļauta politiskajām iestādēm.

⁷ Skat. spriedumus, 2019. gada 19. novembris, A. K. u.c. (Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarība) (C-585/18, C-624/18 un C-625/18, EU:C:2019:982); 2020. gada 26. marts, *Miasto Lowicz* un *Prokurator Generalny* (C-558/18 un C-563/18, EU:C:2020:234); 2021. gada 2. marts, A.B. u.c. (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana – *Pārsūdzība*) (C-824/18, EU:C:2021:153); 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798), kā arī 2021. gada 16. novembris, *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim* u.c. (C-748/19 līdz C-754/19, EU:C:2021:931).

⁸ Spriedumi, 2019. gada 24. jūnijs, Komisija/Polija (Augstākās tiesas neatkarība) (C-619/18, EU:C:2019:531); 2019. gada 5. novembris, Komisija/Polija (Vispārējās jurisdikcijas tiesu neatkarība) (C-192/18, EU:C:2019:924), 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Disciplinārie pasākumi pret tiesnešiem) (C-791/19, EU:C:2021:596). Pašlaik norit ceturtā pārkāpuma procedūra pret Polijas Republiku par pienākumu neizpildi saistībā ar jauniem disciplinārajiem pasākumiem (lieta C-204/21, Komisija/Polija, skat. rīkojumus, kas minēti šo secinājumu 6. zemsvītras piezīmē).

⁹ Turklāt šī situācija lika Eiropas Komisijai 2017. gada 20. decembrī, pamatojoties uz LES 7. panta 1. punktu, pieņemt pamatotu priekšlikumu par tiesisko stāvokli Polijā (Priekšlikums Padomes lēmumam par konstatēšanu, ka ir droša varbūtība, ka Polija varētu nopietni pārkāpt tiesiskumu, COM(2017) 835 *final*), par kuru Padome vēl nav lēmusi. Nesen Komisija savā 2021. gada ziņojumā par tiesiskumu pauda nopietnas bažas par tiesiskumu Eiropas Savienībā (COM(2021) 700 *final*) – Nodaļa, kas veltīta tiesiskuma stāvoklim Polijā (SWD(2021) 722 *final*). Turklāt Eiropas Padomes ietvaros uz minēto situāciju attiecas Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2020. gada 28. janvāra Rezolūcija 2316 (2020) par demokrātijas institūciju darbību Polijā, kā arī Eiropas Komisijas par demokrātiju caur likuma spēku (turpmāk tekstā – “Venēcijas komisija”) 2020. gada 22. jūnija Atzinums Nr. 977/2020 par grozījumiem Likumā par vispārējās jurisdikcijas tiesām, Likumā par Augstāko tiesu un citos likumos Polijā (CDL-AD (2020)017). Tāpat norādišu, ka Eiropas Tiesu iestāžu padomju tikla (ENCJ) ģenerālajā asamblejā, kas notika Viļņā (Lietuva) 2021. gada 28. oktobrī, tika nolemts izslēgt KRS no ENCJ.

¹⁰ Šajā spriedumā, no kura šobrīd ir pieejama vienīgi rezolūtīvā daļa, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) būtībā nosprieda, ka atsevišķi Savienības tiesību pamatnoteikumi (proti, LES 1. panta pirmā daļa, LES 2. pants, LES 4. panta 3. punkts un LES 19. panta 1. punkta otrā daļa), it īpaši, nosakot Savienības tiesību pārākuma principu, pārkāpj atsevišķus Polijas Konstitūcijas pamatnoteikumus un attiecīgi norādīja, ka tā neizslēdz iespēju izmantot savu kompetenci un tieši pārbaudīt Tiesas spriedumu atbilstību konstitūcijai, kā arī konstatēt, ka tie nav piemērojami Polijas tiesību sistēmā.

4. Ņemot vērā atbilstošās Tiesas judikatūras analīzi, precizēšu nosacījumus, saskaņā ar kuriem pastāv risks, ka sistēmiskās vai vispārējās nepilnības attiecībā uz izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas un it īpaši izpildvaras ieviešanu, īstenojot tiesu varu attiecībā uz tiesnešu iecelšanu, ietekmē pieprasīto personu individuālo situāciju, tiklīdz tās ir nodotas, un tātad var izraisīt to, ka izpildes tiesu iestāde atsakās tās nodot.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Līgums par Eiropas Savienību

5. Atbilstoši LES 2. pantam:

“Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.”

6. LES 7. pantā ir noteikts:

“1. Padome pēc trešdaļas dalībvalstu, Eiropas Parlamenta vai Eiropas Komisijas pamatota priekšlikuma, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, ar četru piektdaļu tās locekļu balsu vairākumu var konstatēt, ka ir droša varbūtība, ka kāda dalībvalsts varētu nopietni pārkāpt 2. pantā minētās vērtības. Pirms nākt klajā ar šādu konstatāciju, Padome uzklausa attiecīgo dalībvalsti un, pieņemot lēmumu saskaņā ar to pašu procedūru, var šai dalībvalstij adresēt ieteikumus.

Padome pastāvīgi pārbauda, vai pamatojums, uz kura balstīta konstatācija, vēl aizvien ir spēkā.

2. Eiropadome pēc trešdaļas dalībvalstu vai Eiropas Komisijas priekšlikuma un ar Eiropas Parlamenta piekrišanu var ar vienprātīgu lēmumu konstatēt, ka kāda dalībvalsts vairākkārt nopietni pārkāpusi 2. pantā minētās vērtības, iepriekš aicinot attiecīgo dalībvalsti izteikt savu viedokli.

3. Ja saskaņā ar 2. punktu konstatēti pārkāpumi, tad Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var nolemt attiecīgai dalībvalstij uz laiku atņemt dažas tiesības, kas izriet no Līgumu piemērošanas konkrētai dalībvalstij, tostarp šis dalībvalsts valdības pārstāvja balsstiesības Padomē. To īstenojot, Padome ņem vērā iespējamās sekas, ko šāda tiesību atņemšana var radīt attiecībā uz fizisku un juridisku personu tiesībām un pienākumiem.

Attiecīgai dalībvalstij joprojām ir saistoši Līgumu uzliktie pienākumi.

4. Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var vēlāk nolemt mainīt vai atcelt pasākumus, kas veikti saskaņā ar 3. punktu, ja mainās apstākļi, kas likuši tos īstenot.

5. Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei piemērojamie noteikumi par balsošanas kārtību ir noteikti [LESD] 354. pantā.”

7. LES 19. panta 1. punkta otrajā daļā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.”

2. *Harta*

8. Hartas 47. pantā “Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu” ir noteikts:

“Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.

[..]”

3. *Pamatlēmums 2002/584*

9. Pamatlēmuma 2002/584 5., 6., 10. un 12. apsvērums ir izteikts šādi:

“(5) Eiropas Savienībai nospraustais mērķis kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu liek atcelt izdošanu starp dalībvalstīm un to aizstāt ar nodošanas sistēmu starp tiesu iestādēm. Ieviešot jaunu, vienkāršotu sistēmu, saskaņā ar kuru notiesātas vai aizdomās turētas personas nodod sodu izpildei vai kriminālvajāšanai, būs iespējams izvairīties no sarežģītības un iespējamās kavēšanās, kas piemīt pastāvošajām izdošanas procedūrām. Tradicionālās sadarbības attiecības, kas līdz šim pārsvarā pastāvēja starp dalībvalstīm, ir jāaizvieto ar sistēmu, kura brīvības, drošības un tiesiskuma telpā paredz brīvu tiesu nolēmumu apriti krimināllietās un kas attiecas gan uz procesuālajiem, gan uz galīgajiem nolēmumiem.

(6) [EAO], kuru paredz šis pamatlēmums, ir pirmais konkrētais pasākums, ar kuru krimināltiesību jomā īsteno savstarpējas atzišanas principu, kuru Eiropadome raksturojusi kā tiesu iestāžu sadarbības “stūrakmeni”.

[..]

(10) [EAO] mehānisms[a] pamatā ir augsta dalībvalstu savstarpēja uzticība. Tā īstenošanu var apturēt tikai gadījumā, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti [LES] 6. panta 1. punktā [..], ko konstatē Padome, ievērojot minētā līguma 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas izklāstītas attiecīgā līguma 7. punkta 2. punktā.

[..]

(12) Šajā pamatlēmumā ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti [LES] 6. pantā [..] un atspoguļoti [Hartā], īpaši tās VI nodaļā. Neko šajā pamatlēmumā nevar interpretēt kā aizliegumu atteikt tādas personas nodošanu, par kuru izsniegts [EAO], ja, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, ir iemesls domāt, ka minētais apcietināšanas orderis ir izsniegts, lai

veiktu personas vajāšanu vai sodīšanu tās dzimuma, rases, reliģijas, nacionālās izcelsmes, valstiskās piederības, valodas, politisko uzskatu vai seksuālās orientācijas dēļ, vai ka šīs personas stāvokli varētu pasliktināt kāda no šiem iemesliem dēļ.”

10. Saskaņā ar šā pamatlēmuma 1. pantā “Eiropas apcietināšanas ordera definīcija un pienākums to izpildīt” noteikto:

“1. [EAO] ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu [EAO], pamatojoties uz savstarpējas atzišanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem.

3. Šis pamatlēmums groza [negroza] pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kā tie minēti [LES] 6. pantā [..].”

11. Minētā pamatlēmuma 3., 4. un 4.a pantā ir noteikti MAE obligātas un fakultatīvas neizpildes pamati.

12. Šī paša pamatlēmuma 15. pantā “Lēmums par nodošanu” ir paredzēts:

“1. Izpildes tiesu iestāde termiņos un saskaņā ar šajā pamatlēmumā noteiktajiem nosacījumiem pieņem lēmumu par to, vai persona ir jānodod.

2. Ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka informācija, ko paziņojusi izsniegšanas dalībvalsts, ir nepietiekama, lai ļautu pieņemt lēmumu par nodošanu, tā lūdz, lai steidzami piegādā vajadzīgo papildu informāciju, konkrēti to, kas attiecas uz 3. līdz 5. pantu un 8. pantu, un tā var noteikt termiņu tās saņemšanai, ņemot vērā to, ka ir vajadzīgs ievērot termiņus, kas noteikti 17. pantā.

3. Izsniegšanas tiesu iestāde var ikvienā brīdī pārsūtīt ikvienu papildu derīgu informāciju izpildes tiesu iestādei.”

B. Nīderlandes tiesības

13. Ar 2004. gada 29. aprīļa *Overleveringswet* (Likums par personu nodošanu)¹¹, kas pēdējo reizi grozīts ar 2021. gada 17. marta likumu¹², Nīderlandes tiesībās ir transponēts Pamatlēmums 2002/584.

14. Likuma par personu nodošanu 1. pants ir formulēts šādi:

“Šajā likumā:

[..]

g) tiesa: Amsterdamas tiesa;

¹¹ *Stb.* 2004, Nr. 195.

¹² *Stb.* 2021, Nr. 155.

[..]”

15. Šā likuma 11. panta 1. punktā ir paredzēts:

“[EAO] netiek izpildīts gadījumos, kad, kā uzskata tiesa, pastāv nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka pēc nodošanas pieprasītā persona saskaras ar reālu risku, ka tiks pārkāptas tās pamattiesības, kas garantētas [Hartā].”

16. Minētā likuma 26. panta 1. punktā ir noteikts:

“Tiesa pārbauda [..] nodošanas iespēju. [..]”

17. Šā paša likuma 28. pantā ir paredzēts:

“1. Tiesa lemj par nodošanu ne vēlāk kā 14 dienu laikā pēc lietas izmeklēšanas tiesas sēdē pabeigšanas. Spriedums tiek pamatots.

2. Ja tiesa konstatē [..], ka nodošana nevar tikt atļauta [..], tai savā lēmumā ir jāatsaka šī nodošana.

3. Gadījumos, kas nav minēti 2. punktā, tiesa atļauj nodošanu savā spriedumā, ja vien tā neuzskata, ka [EAO] nevar izpildīt saskaņā ar 11. panta 1. punktu [..].”

III. Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

A. Lieta C-562/21 PPU

18. 2021. gada 6. aprīlī Polijas tiesu iestāde izdeva EAO attiecībā uz X, Polijas valstspiederīgo, lai viņu varētu apcietināt un nodot [tās] tiesām, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, kas ar 2020. gada 30. jūnija galīgu spriedumu piespriests par izspiešanu un vardarbības draudiem.

19. Attiecīgajai personai tika piemērots apcietinājums, gaidot *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) – iesniedzējtiesas – nolēmumu, par tās nodošanu, kurai [ši persona] nepiekrita.

20. Šī tiesa, kurā bija iesniegts pieteikums par EAO izpildi, konstatēja, ka pastāv sistēmiskas un vispārējas nepilnības attiecībā uz tiesu varas neatkarību izsniegšanas dalībvalstī, kas radot reālu risku, ka tiek pārkāptas tiesības uz neatkarīgu tiesu, kas nostiprinātas Hartas 47. panta 2. punktā kā būtisks pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu saturs.

21. Turklāt minētā tiesa norādīja, ka, lai gan personai, kuras nodošana ir lūgta brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, nodošanas procedūrā ir iespējams precizēt, kuri izsniegšanas dalībvalsts tiesneši ir piedalījušies tās lietas izskatīšanā, šī persona pēc tās nodošanas nevar efektīvi apstrīdēt tiesneša iecelšanas amatā spēkā esamību vai tiesas funkciju pildīšanas likumību saskaņā ar tiesību aktiem, kas stājušies spēkā 2020. gada

14. februārī¹³.

22. Šādos apstākļos *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Kāds kritērijs tiesai, kurai ir jālemj par EAO izpildi galīga brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, jāpiemēro, kad tā pārbauda, vai izsniegšanas dalībvalstī tiesības uz tiesību aktos iepriekš noteiktu tiesu ir pārkāptas tiesvedībā, kuras rezultātā tika pasludināts notiesājošs spriedums, lai gan saistībā ar iespējamu šo tiesību pārkāpumu šajā dalībvalstī nav bijis iespējams izmantot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā?”

B. Lieta C-563/21 PPU

23. Polijas tiesu iestādes izdeva sešus EAO attiecībā uz Y, Polijas valstspiederīgo, lai viņu varētu apcietināt un nodot [tās] tiesām. Divi EAO tika izdoti, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodus, un pārējie četri EAO tika izdoti kriminālvajāšanas veikšanai par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, tostarp krāpšanu. Lieta, kurā iesniedzējtiesa uzdeva prejudiciālos jautājumus, attiecas uz 2020. gada 7. aprīlī izdotu EAO saistībā ar šo pēdējo minēto pārkāpumu.

24. Attiecīgajai personai tika piemērots apcietinājums, gaidot *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) – iesniedzējtiesas – nolēmumu, par tās nodošanu, kurai [ši persona] nepiekrīta.

25. Šī tiesa, kurā tika celta prasība saistībā ar EAO izpildi, atbilstoši tam, ko tā bija izdarījusi lietā C-562/21 PPU, konstatēja, ka pastāv sistēmiskas un vispārējas nepilnības attiecībā uz tiesu varas neatkarību izsniegšanas dalībvalstī, kas radītu reālu risku, ka tiks pārkāptas tiesības uz neatkarīgu tiesu Hartas 47. panta 2. punkta izpratnē¹⁴.

26. Turklāt, pirmkārt, minētā tiesa norādīja, ka personai, kuras nodošana tiek lūgta kriminālvajāšanas veikšanai, nodošanas procedūrā nav iespējams precizēt, kuri izsniegšanas dalībvalsts tiesneši pēc tās nodošanas izskatīs tās lietas, jo lietas tiek nodotas tiesas tiesnešiem pēc nejaušības principa, un ka šai personai tāpat nav iespējams individualizēti atsaukties uz pārkāpumiem, kas pieļauti viena vai vairāku tiesnešu iecelšanā. Otrkārt, šī pati tiesa konstatēja, ka pieprasītā persona pēc tās nodošanas nevar efektīvi apstrīdēt tiesneša iecelšanas amatā spēkā esamību vai tiesas funkciju pildīšanas likumību saskaņā ar tiesību aktiem, kas stājās spēkā 2020. gada 14. februārī¹⁵.

27. Šādos apstākļos *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai ir jāpiemēro kritērijs, kas ir noteikts [..] spriedumā lietā [*Minister for Justice and Equality*] [..] un apstiprināts ar [..] spriedumu lietā [*Openbaar Ministerie*], ja pastāv reāls risks, ka attiecīgās personas lieta tiks izskatīta tiesā, kura nav iepriekš noteikta tiesību aktos?”

¹³ Runa ir par izmaiņām tiesību aktos, kas attiecas uz tiesu varu, tostarp 2019. gada 20. decembra *ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Likums par grozījumiem Likumā par parasto tiesu organizāciju, Likumā par Augstāko tiesu un dažos citos likumos) (2020. gada *Dz. U.*, 190. pozīcija). Saskaņā ar šiem tiesību aktiem Polijas tiesām nav atļauts pārbaudīt prasības pamatu, kas ir balstīts uz tiesneša iecelšanu vai viņa tiesas funkciju pildīšanas likumību. Šajā ziņā skat. Venēcijas komisijas Atzinumu Nr. 977/2020.

¹⁴ Skat. šo secinājumu 20. punktu.

¹⁵ Skat. šo secinājumu 13. punktu.

- 2) Vai ir jāpiemēro kritērijs, kas ir noteikts [...] spriedumā lietā [*Minister for Justice and Equality*] [...] un apstiprināts ar [...] spriedumu lietā [*Openbaar Ministerie*] [...], ja pieprasītā persona, kas vēlas apstrīdēt tās nodošanu, nevar nodrošināt atbilstību šim kritērijam, jo konkrētajā brīdī nav iespējams noteikt, kāds būs sastāvs tiesai, kas izskatīs tās lietu, ņemot vērā, ka lietas tiek piešķirtas pēc nejaušības principa?
- 3) Vai efektīvas tiesību aizsardzības neesamība, lai apstrīdētu tiesnešu iecelšanas Polijā spēkā esamību apstākļos, kad šķiet, ka pieprasītā persona konkrētajā brīdī nevar pierādīt, ka tiesas, kurās tiks skatīta tās lieta, sastāvā būs tiesneši, kuri nav pienācīgi iecelti, ir tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu būtības pārkāpums, kas ietver izpildes dalībvalsts pienākumu atteikt pieprasītās personas nodošanu?”

IV. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība

28. Tiesas pirmā palāta 2021. gada 30. septembrī nolēma apmierināt iesniedzējtiesas pieteikumu par steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedības piemērošanu abās šajās lietās. Šajā ziņā Tiesa norādīja, pirmkārt, ka uzdotie prejudiciālie jautājumi attiecas uz Pamatlēmuma, uz kuru attiecas LESD trešās daļas V sadaļa, interpretāciju un, otrkārt, ka šī tiesa ir norādījusi, ka X un Y atrodas apcietinājumā Nīderlandē, gaidot tās lēmumus par to nodošanu.

29. Tiesa arī nolēma šīs lietas apvienot tiesvedības rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai, ņemot vērā to savstarpējo saistību.

30. Rakstveida apsvērumus iesniedza X, *Openbaar Ministerie* (prokuratūra, Nīderlande), Nīderlandes un Polijas valdības, kā arī Komisija. *Openbaar Ministerie* (prokuratūra), Nīderlandes, Īrijas un Polijas valdības, kā arī Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus tiesas sēdē, kas notika 2021. gada 16. novembrī.

V. Vērtējums

31. Ar prejudiciālajiem jautājumiem abās lietās, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, piemērojot spriedumos *Minister for Justice and Equality* un *Openbaar Ministerie* attīstītos principus, tai ir jāatsaka pieprasītās personas nodošana šādās situācijās:

- pirmkārt, izvērtējot EAO, kas izsniegts galīgā brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, ja izsniegšanas dalībvalstī (i) tiesības uz iepriekš tiesību aktos noteiktu tiesu ir pārkāptas tiesvedībā, kuras rezultātā tika piespriests sods, un (ii) iespējamu šo tiesību pārkāpumu nevar efektīvi pārsūdzēt¹⁶;
- otrkārt, izvērtējot kriminālvajāšanas nolūkos izsniegtu EAO, ja (i) pastāv reāls risks, ka izsniegšanas dalībvalstī pieprasītās personas lieta tiks izskatīta tiesā, kura iepriekš nav tikusi noteikta tiesību aktos¹⁷, (ii) šī persona nevar noteikt, kāds būs sastāvs tiesai, kas izskatīs tās lietu, ņemot vērā lietu piešķiršanu pēc nejaušības principa¹⁸ un (iii) nepastāv efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis, lai apstrīdētu tiesnešu iecelšanu amatā¹⁹.

¹⁶ Vienīgais jautājums lietā C-562/21 PPU.

¹⁷ Pirmais jautājums lietā C-563/21 PPU.

¹⁸ Otrais jautājums lietā C-563/21 PPU.

¹⁹ Trešais jautājums lietā C-563/21 PPU.

32. Vispirms atgādināšu principus, kas izriet no Pamatlēmuma 2002/584 un atbilstošās judikatūras (A), un pēc tam atbildēšu uz prejudiciālajiem jautājumiem (B).

A. Par principiem, kas izriet no Pamatlēmuma 2002/584 un atbilstošās judikatūras

33. Turpinājumā atgādināšu Pamatlēmumā 2002/584 iekļautos un judikatūrā attīstītos principus attiecībā uz EAO neizpildīšanas pamatiem, kas ir saistīti ar pieprasītās personas pamattiesību pārkāpuma risku (1), kā arī nosacījumus, ar kādiem tiesneša iecelšanas pārkāpuma dēļ var tikt apdraudētas attiecīgo personu tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu (2).

1. EAO neizpildīšanas pamati, kas saistīti ar pieprasītās personas pamattiesību pārkāpuma risku

34. Kā izriet no Pamatlēmuma 2002/584 5., 6. un 10. apsvēruma, EAO mehānisma izveide, kas ļauj novērst izdošanas procedūrām raksturīgo sarežģītību un kavēšanās risku, krimināltiesību jomā ir savstarpējas atzīšanas principa, kuru Eiropadome raksturojusi kā tiesu iestāžu sadarbības “stūrakmeni”, konkretizācija un balstīta uz augstu dalībvalstu savstarpējas uzticēšanās līmeni²⁰. Šī mehānisma īstenošanu var apturēt tikai tad, ja viena no dalībvalstīm nopietni un vairākkārt pārkāpj principus, kas paredzēti LES 6. panta 1. punktā, un to konstatē Padome, piemērojot šī līguma 7. panta 1. punktu, ar sekām, kas paredzētas šī līguma 7. panta 2. punktā. Šī pamatlēmuma 12. apsvērumā tomēr ir precizēts, ka tajā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti LES 6. pantā un atspoguļoti Hartā²¹.

35. Šīs divas Pamatlēmuma 2002/584 “būtības” atspoguļojas tā 1. pantā, kura 2. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis izpilda ikvienu EAO, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem, un tā 3. punktā ir precizēts, ka minētais pamatlēmums negroza pienākumu ievērot tādus pamattiesības un tiesību pamatprincipus, kādi nostiprināti LES 6. pantā.

36. No tā izriet, ka izpildes tiesu iestādes principā var atteikties izpildīt EAO tikai Pamatlēmuma 2002/584 3.–4.a pantā izsmēloši uzskaitīto iemeslu dēļ²² vai – saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru – “ārkārtas apstākļos”, kuros to smaguma dēļ var tikt ierobežoti savstarpējas atzīšanas un uzticēšanās starp dalībvalstīm principi, uz kuriem balstīta tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās²³.

²⁰ Tiesas judikatūrā ir precizēts, ka EAO mehānisma mērķis tostarp ir cīnīties pret to, ka pieprasītā persona, kas atrodas citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā tā, kā apgalvots, ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, paliktu nesodīta (skat. spriedumu, *Openbaar Ministerie*, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).

²¹ Tomēr Tiesa precizēja, ka, lai arī EAO izpilde ir princips, izpildes atteikums tiek saprasts kā izņēmums, kas ir jāinterpretē šauri (skat. spriedumus, *Minister for Justice and Equality* (41. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī *Openbaar Ministerie* (37. punkts)).

²² Turklāt EAO izpilde var tikt pakļauta tikai vienam no šī pamatlēmuma 5. pantā izsmēlošiem paredzētajiem nosacījumiem.

²³ Šajā ziņā skat. Atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK), 2014. gada 18. decembris (EU:C:2014:2454, 191. punkts), kā arī spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi un Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, turpmāk tekstā – “spriedums *Aranyosi un Căldăraru*”, EU:C:2016:198, 82. punkts). Skat. arī ģenerāladvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas [*M. Campos Sánchez-Bordona*] secinājumus apvienotajās lietās L un P (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība) (C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:925, 39. punkts).

37. Lai pierādītu, ka pastāv šie ārkārtas apstākļi, tostarp atsevišķu Hartā nostiprināto pamattiesību pārkāpums, Tiesa spriedumā *Aranyosi* un *Căldăraru* veica divu posmu pārbaudi (turpmāk tekstā – “divu posmu pārbaude” vai “pārbaude”²⁴):

- pirmajā posmā izpildes tiesu iestādei ir jāizvērtē faktiskais pamattiesību pārkāpšanas risks, ņemot vērā izsniegšanas dalībvalsts vispārējo situāciju;
- otrajā posmā šai iestādei konkrēti un precīzi ir jāpārbauda, vai, ņemot vērā lietas apstākļus, pastāv reāls pieprasītās personas pamattiesību aizskārums risks²⁵.

38. Pēc tam šie principi, it īpaši divu posmu pārbaude, tika piemēroti situācijai, kurā pēc EAO izpildes pastāv Hartas 47. pantā nostiprināto tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpuma risks izsniegšanas dalībvalsts, šajā gadījumā – Polijas Republikas, tiesu sistēmas sistēmisko un vispārējo nepilnību dēļ, kas var ietekmēt tiesnešu neatkarību un tādējādi izraisīt šo tiesību pārkāpumu.

39. Spriedumā *Minister for Justice and Equality* par Polijas tiesu iestāžu kriminālvajāšanas veikšanai izsniegto EAO Tiesa ir nospriedusi, ka pat tad, ja pēc pārbaudes pirmā posma izpildes tiesu iestādes rīcībā ir tādi pierādījumi kā tie, kas ir minēti Komisijas pamatotajā priekšlikumā saskaņā ar LES 7. panta 1. punktu, ņemot vērā sistēmiskas vai vispārējas nepilnības attiecībā uz izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas neatkarību, lai pierādītu, ka pastāv reāls risks, ka tiks pārkāpts būtiskais pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu saturs²⁶, šai iestādei otrajā posmā ir konkrēti un precīzi jāpārbauda, vai pastāv nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka attiecīgā persona būs pakļauta šādam riskam, ja tā tiks izdota izsniegšanas dalībvalstij²⁷. Šajā ziņā minētajai iestādei ir jāņem vērā tādi kritēriji kā šīs personas personiskā situācija, nodarījuma, par kuru tā tiek vajāta, veids un faktiskie apstākļi, kas ir EAO pamatā (turpmāk tekstā – “atbilstošie kritēriji”), kā arī informācija, ko izsniegšanas dalībvalsts ir sniegusi, piemērojot Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 2. punktu²⁸.

40. Spriedumā *Openbaar Ministerie* attiecībā uz Polijas tiesu iestāžu izdoto EAO kriminālvajāšanas veikšanai un brīvības atņemšanas soda izpildei, pirmkārt, Tiesa nosprieda, ka, pat ja izpildes tiesu iestādes rīcībā ir informācija, kas liecina par sistēmiskām vai vispārējām nepilnībām saistībā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu varas neatkarību, kuras pastāvēja izsniegšanas brīdī vai kuras radās pēc šīs izsniegšanas, nevar liegt “izsniegšanas tiesu iestādes” statusu Pamatlēmuma 2002/584 6. panta 1. punkta izpratnē tiesai, kas ir izsniegusi EAO²⁹. Otrkārt, Tiesa atgādināja, ka, pat ja tā konstatē iepriekš minētās sistēmiskās vai vispārējās

²⁴ Skat. spriedumu *Aranyosi* un *Căldăraru* (88., 89., 92. un 94. punkts).

²⁵ Šajā lietā runa bija par reālu necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risku pret izsniegšanas dalībvalstī aizturētajām personām, ņemot vērā Savienības tiesībās un it īpaši Hartas 4. pantā garantēto pamattiesību aizsardzības standartu.

²⁶ Konkrētāk, izsniegšanas dalībvalsts tiesu neatkarības trūkums šajā valstī pastāvošu sistēmisku un vispārēju nepilnību dēļ (spriedums *Minister for Justice and Equality* (61.–67. punkts)) ietverot pamattiesību uz neatkarīgu tiesu un līdz ar to pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskā satura pārkāpumu (spriedums *Minister for Justice and Equality* (75. punkts)).

²⁷ Šajā ziņā Tiesa precizēja, ka vienīgi tad, ja ir Eiropadomes lēmums, ar kuru atbilstoši LES 7. panta 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem ir konstatēts, ka izsniegšanas dalībvalsts ir vairākkārt nopietni pārkāpusi LES 2. pantā paredzētos principus, tādus kā tiesiskums, kam seko tas, ka Padome aptur Pamatlēmuma 2002/584 piemērošanu attiecībā uz šo dalībvalsti, izpildes tiesu iestādei būtu automātiski jāatsakās izpildīt ikvienu šīs dalībvalsts izsniegto EAO un tai nav pienākuma veikt konkrētu vērtējumu par faktisko risku, ka tiks ietekmēts attiecīgās personas pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtiskais saturs (skat. spriedumu *Minister for Justice and Equality* (72. punkts), kā arī Pamatlēmuma 2002/584 10. apsvērumu).

²⁸ Skat. spriedumu *Minister for Justice and Equality* (79. punkts).

²⁹ Tiesa ir precizējusi, ka šīs lietas apstākļos izpildes tiesu iestāde nevarēja liegt izsniegšanas tiesu iestādes statusu minētās tiesību normas izpratnē nevienam šīs dalībvalsts tiesnesim vai tiesai, kas pēc savas būtības rikojas pilnīgi neatkarīgi no izpildvaras, un ka šādu nepilnību esamība ne vienmēr ietekmē jebkuru nolēmumu, kas minētās dalībvalsts tiesām var būt jāpieņem katrā atsevišķā gadījumā (spriedums *Openbaar Ministerie*, 41. un 42. punkts).

nepilnības, izpildes tiesu iestāde nevar atturēties no pārbaudes otrā posma veikšanas. Šajā otrajā posmā šai iestādei ir jāizvērtē, vai pastāv nopietns un pierādīts pamatojums uzskatīt, ka personai, attiecībā uz kuru ir izdots EAO, nodošanas gadījumā radīsies reāls risks, ka tiks pārkāptas tās pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu³⁰. Šajā ziņā Tiesa atsauca uz atbilstošajiem kritērijiem, kas ir izklāstīti spriedumā *Minister for Justice and Equality*³¹, vienlaikus precizējot, ka minētā iestāde faktiskajos apstākļos, kuros iekļaujas EAO izdošana, var ņemt vērā valsts iestāžu paziņojumus, kas var ietekmēt to, kā tiek izskatīta individuāla lieta³².

41. Būtībā iepriekš minētajos spriedumos, vienlaikus ievērojot pieprasītās personas nodošanas principu, Tiesa nosprieda, ka tāda faktiska riska esamība, ka, ja persona tiks nodota izsniegšanas tiesu iestādei, tiks pārkāptas personas, saistībā ar kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, pamattiesību uz neatkarīgu tiesu un līdz ar to tās pamattiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas ir paredzētas Hartas 47. panta otrajā daļā, būtiskais saturs, var ļaut izpildes tiesu iestādei izņēmuma kārtā neizpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 3. punktu³³.

42. Šai pārbaudei, kas izpaužas divos posmos, būtībā ir nepieciešams vispārējs situācijas izsniegšanas dalībvalstī vērtējums, kam seko attiecīgās personas situācijas individuāls novērtējums, no kura izriet, ka tā konkrēti ir pakļauta reālam attiecīgo pamattiesību pārkāpšanas riskam.

2. Nosacījumi, ar kādiem tiesneša iecelšanas gadījumā var tikt aizskartas attiecīgo personu tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu

43. Tā kā iesniedzējtiesa norāda, ka sistēmiskas un vispārējas nepilnības, kas ietekmē pamattiesības izsniegšanas dalībvalstī tiesību aktos iepriekš noteiktā tiesā, galvenokārt izriet no nelikumības tiesu varas locekļu iecelšanā³⁴, man šķiet lietderīgi turpmāk īsumā norādīt uz Tiesas noteiktajiem principiem attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem pārkāpums tiesneša iecelšanā var apdraudēt indivīdu tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

44. 2020. gada 26. marta spriedumā *Simpson*/Padome un HG/Komisija (pārskatīšana)³⁵ Tiesa lēma par pārkāpuma ietekmi Eiropas Savienības Civildienesta tiesas tiesneša iecelšanas procedūrā uz lietas dalībnieku tiesībām uz tiesību aktos iepriekš noteiktu tiesu.

45. Šajā spriedumā Tiesa vispirms norādīja, ka saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru tiesības tikt tiesātam “tiesību aktos noteiktā” tiesā 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punkta nozīmē, kuram atbilst Hartas 47. panta otrā daļa³⁶, pēc sava rakstura ietver tiesnešu iecelšanas amatā

³⁰ Skat. spriedumu *Openbaar Ministerie* (60. punkts).

³¹ Spriedums *Minister for Justice and Equality* (79. punkts). Skat. šo secinājumu 39. punktu.

³² Skat. spriedumu *Openbaar Ministerie* (61. punkts).

³³ Skat. spriedumus *Minister for Justice and Equality* (59. punkts) un *Openbaar Ministerie* (61. punkts). Norādīšu, ka, lai gan pirmajā spriedumā Tiesa ir nospriedusi, ka aplūkotā situācija var ļaut izpildes tiesu iestādei izņēmuma kārtā atturēties no EAO izpildes, otrajā spriedumā Tiesa precizēja, ka šādā situācijā izpildes tiesu iestādei ir jāatturas no EAO izpildes.

³⁴ Iesniedzējtiesa atsauca uz tiesnešu iecelšanu pēc KRS priekšlikuma saskaņā ar 2017. gada 8. decembra Likumu par grozījumiem Likumā par KRS un dažos citos likumos.

³⁵ C-542/18 RX-II un C-543/18 RX-II, turpmāk tekstā – “spriedums *Simpson* (pārskatīšana)”, EU:C:2020:232.

³⁶ Skat. Paskaidrojumu attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.).

procesu³⁷ un pēc tam tā precizēja, ka pārkāpums, kas ir pieļauts, ieceļot tiesnešus attiecīgajā tiesu sistēmā, ir uzskatāms par Hartas 47. panta otrās daļas pirmā teikuma pārkāpumu tostarp tad, ja šī pārkāpuma dabas un nopietnības dēļ rodas reāls risks, ka citi varas atzari, it īpaši izpildvara, var īstenot nepamatotu rīcības brīvību, apdraudot iecelšanas procesā panāktā rezultāta integritāti un tādējādi indivīdiem radot pamatotas šaubas par attiecīgo tiesnešu neatkarību un objektivitāti, kā tas ir gadījumā, kad tiek skarti tiesu sistēmas izveides un funkcionēšanas pamatā esošie pamatnoteikumi³⁸.

46. Minētajā spriedumā Tiesa nošķīra, no vienas puses, pretrunīgu Civildienesta tiesas tiesnešu iecelšanas procedūru (proti, konkursa izsludināšanu), kuras prettiesiskumu bija konstatējuši Eiropas Savienības Vispārējā tiesa, un, no otras puses, pamatnoteikumus par tiesnešu iecelšanu šajā tiesā (proti, LESD 257. panta ceturto daļu un Eiropas Savienības Tiesas statūtu I pielikuma 3. pantu), un secināja, ka ar iztiesāšanas sastāva izveides procedūras pārkāpumu nepietiek, lai pierādītu, ka ir ticis pieļauts tāds Civildienesta tiesas tiesnešu iecelšanas procedūras pamatnormas pārkāpums, kura daba un nopietnība varētu radīt reālu risku, ka Padome ir nepamatoti izmantojusi savas pilnvaras, apdraudot iecelšanas procesā panāktā rezultāta integritāti un tādējādi indivīdiem radot pamatotas šaubas par trešajā amatā ieceltā tiesneša – vai pat palātas, kurā šis tiesnesis ir norīkots, – neatkarību un objektivitāti³⁹. Tiesa šos pašus principus ir piemērojusi Polijas tiesu sistēmas situācijai 2021. gada 6. oktobra spriedumā *W.Ż.* (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana)⁴⁰.

47. Būtībā šajā judikatūrā ir ietvertas atziņas, ka pārkāpumi noteiktu tiesnešu iecelšanā var ietekmēt attiecīgo personu konkrēto situāciju, ja tie rada izpildvaras iejaukšanās risku attiecībā uz tiesvedību un tādējādi attiecīgajām personām rodas šaubas par šo tiesnešu un tiesu, kurām tie ir norīkoti, neatkarību un objektivitāti. Šīs atziņas man liek secināt, ka pamatlietas pārbaudes otrajā posmā ir jāpārbauda, vai pieprasīto personu situācija, ņemot vērā atbilstošos kritērijus, izpildvarai rada interesi, kas pārsniedz konkrētos iespējamo noziedzīgo nodarījumu elementus, kas viņus pakļauj riskam, ka viņu lieta netiks izskatīta objektīvi, kā to paskaidrošu turpinājumā.

B. Par prejudiciālajiem jautājumiem

48. Šīs lietas iekļaujas gandrīz tādā pašā kontekstā kā tas, kādā tika pasludināti spriedumi *Minister for Justice and Equality* un *Openbaar Ministerie*, kā arī pašlaik izskatīšanā esošās lietas C-480/21, *Minister for Justice and Equality*⁴¹, kontekstā. Tās attiecas uz Polijas tiesu iestāžu izsniegtu EAO kriminālvajāšanas veikšanai vai brīvības atņemšanas soda izpildei. Kā iesniedzējtiesa jau norādījusi ar saviem prejudiciālajiem jautājumiem, tā būtībā vēlas noskaidrot, vai un kā tai ir jāpiemēro pārbaudes otrais posms⁴² šīs lietas īpašajā kontekstā.

³⁷ Spriedums *Simpson* (pārskatīšana) (74. punkts). Skat. ECT, 2020. gada 1. decembris, *Guðmundur Andri Ástráðsson* pret Islandi (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 226.–228. punkts), un ECT, 2021. gada 22. jūlijs, *Reczkowicz* pret Poliju (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, 218. punkts).

³⁸ Spriedums *Simpson* (pārskatīšana) (75. punkts).

³⁹ Spriedums *Simpson* (pārskatīšana) (79. punkts).

⁴⁰ C-487/19, EU:C:2021:798 (130. punkts).

⁴¹ Šī lieta attiecas arī uz Polijas tiesu iestāžu izdotajiem EAO kriminālvajāšanai un brīvības atņemšanas soda izpildei. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Supreme Court* (Augstākā tiesa) norādīja, pirmkārt, ka tai nav iespējams noteikt tās tiesas sastāvu, kurā ieinteresētajām personām būs jāierodas lietu piešķiršanas pēc nejaušības principa dēļ, un, otrkārt, ka šīs ieinteresētās personas nevar tiesā apstrīdēt tās tiesas sastāvu, kura izskatīs viņu lietu, pat ja tām būtu jāuzskata, ka tā ir nelikumīga. Līdz ar to iesniedzējtiesa jautā, vai sistēmiskas un vispārējas nepilnības Polijas tiesu sistēmā ir tik plašas, ka tās pašas par sevi ir saistītas ar tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu būtības pārkāpumu, kas to būtībā atbrīvo no pārbaudes divos posmos otrā posmā.

⁴² Skat. šo secinājumu 37.–40. punktu.

1. Par pārbaudes pirmo posmu

49. Vispirms attiecībā uz pārbaudes pirmo posmu iesniedzējtiesa, šajā ziņā neizvirzīdama nevienu prejudiciālu jautājumu, konstatē, ka pastāv sistēmiskas un vispārējas nepilnības attiecībā uz tiesu varas neatkarību izsniegšanas dalībvalstī, kas pastāvēja EAO izsniegšanas laikā, kas joprojām pastāv un kuras pēdējos gados pat ir saasinājušās. Šī tiesa šo konstatējumu galvenokārt balsta uz tiesnešu iecelšanu amatā pēc *KRS* priekšlikuma saskaņā ar 2017. gada 8. decembra Likumu par grozījumiem Likumā par *KRS* un dažos citos likumos⁴³, kā arī par to, ka nodotajai personai nav iespējams efektīvi apstrīdēt tiesneša iecelšanas amatā spēkā esamību vai tā tiesas funkciju pildīšanas likumību saskaņā ar tiesību aktiem, kas stājās spēkā 2020. gada 14. februārī⁴⁴.

50. Neskarot iesniedzējtiesas kompetenci un neskarot pārbaudes, kas tai ir jāveic attiecībā uz šīs analīzes aktualitāti un situācijas iespējamo attīstību valsts līmenī⁴⁵, ņemot vērā judikatūru par Polijas tiesu sistēmas neatkarību, principā varu piekrist šīs tiesas konstatējumiem⁴⁶.

2. Par pārbaudes otro posmu

51. Attiecībā uz pārbaudes otro posmu Tiesai tiek lūgts precizēt atbilstošo kritēriju piemērošanu gadījumā, pirmkārt, kad tiek izpildīts EAO, kas izsniegts, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu pasākumu, un, otrkārt, lai izpildītu EAO, kas izsniegts kriminālvajāšanai⁴⁷.

52. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai sistēmiski vai vispārīgi trūkumi attiecībā uz tiesu varas neatkarību izsniegšanas dalībvalstī, ja tie ietver vai var ietvert īpašus trūkumus to tiesnešu iecelšanā, kuri ir notiesājuši pieprasīto personu vai kuriem ir paredzēts to tiesāt pēc tās nodošanas, šajā gadījumā var izraisīt šīs personas tiesību uz objektīvu tiesu, kas garantētas Hartas 47. panta otrās daļas pirmajā teikumā, pārkāpumu. Apstiprinošas atbildes gadījumā izpildes tiesu iestādei saskaņā ar Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 3. punktu ir jāatturas izpildīt EAO, savukārt pretējā gadījumā tai ir jāveic tā izpilde⁴⁸.

53. Pirmkārt, attiecībā uz tāda EAO izpildi, kas izdots brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta pasākuma izpildei, iesniedzējtiesa norāda, ka pastāv reāls risks, ka viens vai vairāki tiesneši, kas iecelti pēc pretrunīgajām reformām⁴⁹, ir piedalījušies tās personas tiesvedībā, attiecībā uz kuru ir izdots šāds EAO. Šī tiesa piebilst, ka, lai gan šai personai faktiski ir iespējams precizēt, kuri izsniegšanas dalībvalsts tiesneši ir piedalījušies tās lietas izskatīšanā, minētā persona

⁴³ Skat. šo secinājumu 6. zemsvītras piezīmi.

⁴⁴ Skat. šo secinājumu 13. zemsvītras piezīmi.

⁴⁵ Šajā ziņā diemžēl jākonstatē, ka kopš šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas situācija ir attīstījusies īpaši satraucošā veidā, ņemot vērā Konstitucionālās tiesas spriedumu.

⁴⁶ Proti, šajā judikatūrā Tiesa ir noteikusi, ka vairāki Polijas tiesu sistēmas reformu aspekti ir pretrunā pamattiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu atsevišķu šīs dalībvalsts tiesu neatkarības trūkuma dēļ. Skat.it īpaši neseno 2021. gada 6. oktobra spriedumu lietā *W.Ż.* (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana) (C-487/19, EU:C:2021:798).

⁴⁷ Skat. šo secinājumu 31. punktu.

⁴⁸ Jānorāda, ka iespējama EAO izpildes atteikums neietekmē iespēju, ka, ja to atļauj izpildes dalībvalsts tiesības, pret personu, attiecībā uz kuru ir izdots šis EAO, tiek veikta kriminālvajāšana izpildes dalībvalstī par tiem pašiem nodarījumiem, kas ir EAO pamatā, vai ka šī dalībvalsts apņemas izpildīt sodu vai drošības līdzekli, par kuru ir izsniegts EAO. Turklāt šāda iespēja Pamatlēmuma 2002/584 4. panta 2. un 6. punktā ir paredzēta kā viens no EAO fakultatīvas neizpildīšanas pamatiem.

⁴⁹ Iesniedzējtiesa it īpaši atsaucas uz tiesnešu iecelšanu pēc *KRS* priekšlikuma saskaņā ar 2017. gada 8. decembra Likumu par grozījumiem Likumā par *KRS* un dažos citos likumos.

nevar efektīvi apstrīdēt tiesneša iecelšanas amatā spēkā esamību vai tā tiesas funkciju pildīšanas likumību, pamatojoties uz tiesību aktu grozījumiem, kas pieņemti 2020. gadā pretrunīgo reformu ietvaros⁵⁰.

54. Otrkārt, attiecībā uz kriminālvajāšanas veikšanai izdota EAO izpildi iesniedzējtiesa konstatē, ka pieprasītā persona nevar zināt, kuri tiesneši pēc tās nodošanas izskatīs tās lietu, ņemot vērā lietu piešķiršanu pēc nejaušības principa, kādā lietas tiek piešķirtas tiesas tiesnešiem, kas arī ieviesta pretrunīgo reformu ietvaros.

55. Jānorāda, ka abos šajos gadījumos ir iespējamās divas situācijas, proti, situācija, kad ir iespējams izslēgt pārkāpumu esamību viena vai vairāku tiesnešu, kuri ir izskatījuši vai kuriem ir jāizskata pieprasīto personu lietas, iecelšanā (a), un situācija, kurā pastāv nelikumības vai reāls pārkāpuma risks šādā iecelšanā (b). Šajā otrajā situācijā, par kuru ir uzdoti prejudiciālie jautājumi, ir jāprecizē, vai un kādā mērā šādu pārkāpumu pastāvēšana vai risks var likt izpildes tiesu iestādei atteikties izpildīt EAO. Visbeidzot, manuprāt, ir lietderīgi sniegt dažas norādes par Konstitucionālās tiesas sprieduma iespējamo ietekmi uz iepriekš minēto pārbaudi, kas, lai gan ir taisīts pēc šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas, ir elements, kurš iesniedzējtiesai ir jāņem vērā savā vērtējumā (c).

a) Par pārkāpumu neesamību kompetento valsts tiesnešu iecelšanā

56. Izpildes tiesu iestāde, pamatojoties uz savām pārbaudēm un, iespējams, informācijas apmaiņu ar izsniegšanas dalībvalsts kompetentajām iestādēm, piemērojot Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 2. punktu, varētu nonākt pie secinājuma, ka tiesu iestāde, kas ir noteikusi brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu pasākumu pret pieprasīto personu, nesastāv no tiesnešiem, kuri ir iecelti saskaņā ar noteikumiem, kas izriet no pretrunīgajām reformām⁵¹, vai ka nepastāv konkrēts risks, ka šo personu, kuras nodošana tiek lūgta kriminālvajāšanas nolūkā, varētu tiesāt tiesu iestāde, kura sastāv no tiesnešiem, kas ir iecelti, pamatojoties uz šiem noteikumiem.

57. Šādās situācijās sistēmiskas vai vispārējas nepilnības, kas ietekmē izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmu, nedrīkstētu būt šķērslis attiecīgās personas nodošanai uz šo dalībvalsti, ja nav citu iemeslu, kas pamato šīs nodošanas atteikumu⁵².

⁵⁰ Skat. šo secinājumu 21. punktu.

⁵¹ Šajā ziņā nepiekrītu X argumentiem, saskaņā ar kuriem pat šādā gadījumā, pirmkārt, nav izslēgts, ka noteiktā brīdī pēc nodošanas strīdi vai pieteikumi, kas saistīti ar brīvības atņemšanas soda izpildi, tiek izskatīti tiesā, kā, piemēram, pieteikumi par soda pārskatīšanu, nosacītu atbrīvošanu, soda apturēšanu vai apzēlošanu, un, otrkārt, ir kļūdaini pieņemt, ka pastāv galīgais spriedums, un to viņš gribētu izvirzīt tiesā. Proti, man nešķiet, ka izpildes tiesu iestādei būtu pienākums vispārīgi un hipotētiski pārbaudīt izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmu, lai izvairītos no tā, ka jebkurā iespējamā lietas stadijā nodotā persona varētu tikt pakļauta riskam, ka tās lieta netiks izskatīta neatkarīgi.

⁵² Vēlos precizēt, ka šis secinājums ir saistīts ar jautājumu par iesniedzējtiesas minētajām izsniegšanas dalībvalsts sistēmiskām un vispārējām nepilnībām, proti, tām, kas attiecas uz tiesu neatkarības neesamību pārkāpumu dēļ vairāku tiesnešu iecelšanā. Tā neattiecas uz citu sistēmisku vai vispārēju izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas nepilnību iespējamām sekām tajos pašos gadījumos, piemēram, saistībā ar tiesnešiem piemērojamo disciplināro režīmu (skat. spriedumu, 2021. gada 15. jūlijs, Komisija/Polija (Tiesnešiem piemērojamie disciplinārie pasākumi) (C-791/19, EU:C:2021:596)). Šādā gadījumā situācijā, ja pieprasītā persona sniegtu informāciju, kas radītu konkrētas šaubas par sistēmisko un vispārējo nepilnību saistībā ar tiesnešu disciplināro režīmu ietekmi uz tās situāciju, izpildes tiesu iestādei, iespējams, pamatojoties uz informāciju, ko sniegusi izsniegšanas dalībvalsts, piemērojot Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 2. punktu, būtu jāpārbauda, vai, ņemot vērā atbilstošos kritērijus, ir pietiekami pamatoti iemesli uzskatīt, ka disciplinārlietu pastāvēšana vai to risks varētu ietekmēt lēmumu (notiesāšanu vai kriminālvajāšanu), uz kuru balstās EAO. Tomēr no lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu neizriet, ka pamatlietas šis jautājums būtu izvirzīts.

b) Par pārkāpumu esamību vai konkrētu risku kompetento valsts tiesnešu iecelšanā

58. Izpildes tiesu iestāde, joprojām pamatojoties uz savām pārbaudēm un, iespējams, informācijas apmaiņu ar izsniegšanas dalībvalsts kompetentajām iestādēm, piemērojot Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 2. punktu, varētu konstatēt, ka tiesu iestāde, kas ir noteikusi brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu pasākumu, faktiski sastāvēja no viena vai vairākiem tiesnešiem, kas iecelti, pamatojoties uz noteikumiem, kas izriet no pretrunīgajām reformām, vai ka pastāv konkrēts risks, ka tiesneši, kas ir pasludinājuši pieprasītās personas notiesāšanu vai kas izskatīs šīs personas lietu pēc tās nodošanas, pieder pie tiesnešu kategorijas, kas iecelti saskaņā ar šiem noteikumiem. Šīm situācijām, kas ir pirmā un otrā prejudiciālā jautājuma lietā C-563/21 PPU priekšmets, ir raksturīgas izpildes tiesu iestādes šaubas attiecībā uz (faktisko vai iespējamo) nelikumīgi iecelto tiesnešu līdzdalības faktisko ieviešanu attiecībā uz minētās personas tiesību uz neatkarīgu tiesu ievērošanu.

59. Tomēr man šķiet, ka, ņemot vērā Tiesas judikatūru, kas ir aplūkota šo secinājumu 37.–41. punktā, šīs šaubas pašas par sevi nav pietiekamas, lai pierādītu, ka pastāv faktiskais risks, ka pieprasītās personas pamattiesības uz neatkarīgu tiesu varētu tikt pārkāptas pārbaudes otrajā posmā, un tādējādi pamatot iespējamu šīs iestādes atteikumu izpildīt EAO. Proti, tāpat kā izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas sistēmiskās vai vispārējās nepilnības, šo nepilnību pārņemšana uz pašām pabeigtajām vai turpmākām valsts procedūrām attiecībā uz pieprasīto personu, vienlaikus mudinot minēto iestādi izrādīt lielāku rūpību, izvērtējot apstākļus, kas saistīti ar EAO izsniegšanu⁵³, nevar atbrīvot to pašu iestādi no atbilstošo kritēriju pārbaudes.

60. Šajā ziņā jāatgādina, ka judikatūrā par Polijas tiesu sistēmas neatkarību Tiesa būtībā ir nospriedusi, ka Polijas Republika ar pretrunīgajām reformām ir atļāvusi izpildvarai būtiski iejaukties tiesnešu iecelšanā un viņu disciplinārajos pasākumos. Turklāt Tiesas judikatūrā, kas izvērtēta šo secinājumu 45. punktā, ir precizēts, ka pārkāpums tiesnešu iecelšanā ir Hartas 47. panta otrās daļas pārkāpums, it īpaši, ja tas rada izpildvaras iejaukšanās risku attiecībā uz tiesu varas īstenošanu, tādējādi ļaujot izpildvarai ietekmēt tiesu varu un kaitējot varas dališanai un tādējādi tiesu varas neatkarībai⁵⁴.

61. Tāpēc uzskatu, ka sistēmisko un vispārējo nepilnību ietekmes uz pieprasīto personu īpašo situāciju novērtējums ir jāveic, ņemot vērā atklāto nepilnību raksturu. Ņemot vērā šajā lietā konstatētās nepilnības attiecībā uz izpildvaras iejaukšanos tiesu varas īstenošanā, jautājums ir par to, vai šī iejaukšanās var ietekmēt pieprasīto personu lietu izskatīšanu.

62. Tādējādi iesniedzējtiesai, pamatojoties uz pieprasītās personas sniegto informāciju un informāciju, kuru, iespējams, ir saņēmušas EAO izsniegšanas dalībvalsts iestādes, piemērojot Pamatlēmuma 2002/584 15. panta 2. punktu, ir jāpārbauda, vai Polijas tiesu neatkarības trūkums

⁵³ Attiecībā uz sistēmisko un vispārējo nepilnību pasliktināšanos skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas [*M. Campos Sánchez-Bordona*] secinājumus apvienotajās lietās L un P (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība) (C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:925, 76. punkts), kā arī spriedumu *Openbaar Ministerie* (60. punkts).

⁵⁴ Savukārt vērtējums būtu bijis atšķirīgs, ja šīs nepilnības attiektos uz citu aspektu, tādu kā, piemēram, noteikumiem, kas garantē iecelto tiesnešu kompetenci vai viņu pilnvaru ilgumu (šajā ziņā skat. spriedumu *Simpson* (pārskatīšana) (77.–81. punkts)).

izpildvaras iejaukšanās tiesu varas īstenošanā dēļ varētu pārkāpt pieprasītās personas tiesības uz neatkarīgu tiesu, ņemot vērā atbilstošos kritērijus, kā arī izsniegšanas dalībvalsts likumdošanas un tiesu sistēmas iespējamo attīstību⁵⁵.

63. Līdz ar to atbilstošie kritēriji šajā gadījumā ir jāpiemēro, ņemot vērā iespējamo izpildvaras iejaukšanās risku lietās, kas attiecas uz pieprasītajām personām. Konkrētāk, piemērojot šos kritērijus, vispirms iesniedzējtiesai būs jāizvērtē, vai pieprasīto personu *personiskā situācija* var radīt risku, ka tās tiks tiesātas, pamatojoties uz citiem elementiem, nevis tiem, kuriem ir nozīme tās iespējami nelikumīgās rīcības izvērtēšanā, piemēram, šo personu iespējamo dalību politiskajā dzīvē vai to piederību kādai kategorijai, minoritātei vai sociālajam stāvoklim, kas ir īpaši pakļauti izpildvaras iejaukšanās [riskam], ņemot vērā šīs varas īstenoto politiku. Pēc tam šai tiesai būs jāpārbauda, vai *nodarījumu*, par kuriem minētās personas tiek apsūdzētas, *raksturs* var ietvert risku, ka vienas un tās pašas personas netiks tiesātas neatkarīgi⁵⁶. Visbeidzot minētajai tiesai būs jāizvērtē, vai šāds risks var izrietēt no EAO pamatā esošā *faktiskā konteksta*, ņemot vērā iespējamās tādu valsts iestāžu paziņojumus, kas var iejaukties individuāla gadījuma izskatīšanā.

64. Turklāt, veicot iepriekš izklāstīto pārbaudi, iesniedzējtiesai arī varētu nākties izvērtēt, vai ar izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktiem pieprasītajām personām tiek nodrošināta efektīva iespēja vērsties tiesā, lai varētu atsaukties uz iespējamo attiecīgā tiesneša vai tiesnešu iecelšanas nelikumību (skat. šo secinājumu 53. punktu) – par šo aspektu ir uzdots vienīgais prejudiciālais jautājums lietā C-562/21 PPU un trešais prejudiciālais jautājums lietā C-563/21 PPU⁵⁷.

65. Attiecībā uz izpildes tiesu iestādes veicamās pārbaudes apjomu uzskatu, ka pieprasītajai personai ir jāsniedz iesniedzējtiesai elementi, no kuriem *prima facie* izriet konkrēts risks, ka, ņemot vērā šo secinājumu 63. punktā atgādinātos kritērijus, tās lieta varētu tikt izskatīta veidā, kas nav neatkarīgs. Lai gan šajā ziņā nevar prasīt pilnīgus pierādījumus, šie pierādījumi nevar aprobežoties ar norādi uz vispārēju risku, ka izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmas sistēmiskas un vispārējas nepilnības var ietekmēt tās lietu, jo šis vērtējums ietilpst pārbaudes pirmajā posmā. Manuprāt, pieprasītajai personai, pirmkārt, ir jāsniedz informācija, no kuras izriet, ka tiesneši, kas ir iesaistīti vai, iespējams, ir iesaistīti tās lietas izskatīšanā, ir tie tiesneši, kuri ir iecelti saskaņā ar pretrunīgajām reformām, vai ka izsniegšanas tiesu iestādei pašai ir neatkarības trūkums attiecībā pret izpildvaru, un, otrkārt, ir jānorāda iemesli, kuru dēļ tā uzskata, ka šādai situācijai var būt negatīva ietekme uz tās lietu, ņemot vērā atbilstīgos apstākļus, kas attiecas uz tās personīgo situāciju, attiecīgo pārkāpumu raksturu un faktisko kontekstu, uz kura pamata ir izveidots EAO⁵⁸. Manuprāt, šāda informācija parastos gadījumos būs pietiekama, lai izpildes tiesu iestāde atteiktu

⁵⁵ It īpaši atsaucos uz 2021. gada 14. jūlija rīkojumu, ar kuru Polijas Republikai tika noteikts pienākums apturēt vairākas valsts tiesību normas par Augstākās tiesas Disciplinārlietu palātas neatkarību līdz brīdim, kad tiks pasludināts spriedums, ar kuru tiks izbeigta tiesvedība lietā C-204/21, kā arī uz šīs tiesas priekšsēdētāja 2021. gada 27. oktobra rīkojumu lietā Komisija/Polija (C-204/21 R, nav publicēts, EU:C:2021:877), ar kuru tas noteica kavējuma naudu Polijas Republikai, lai atturētu minēto dalībvalsti no tā, ka tā kavē savas rīcības atbilstības nodrošināšanu ar šo rīkojumu. Tiesas sēdē Polijas Republikas pārstāvis precizēja, ka attiecīgā likuma piemērošana tika apturēta pēc Tiesas priekšsēdētāja vietnieces 2021. gada 14. jūlija rīkojuma, bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

⁵⁶ Iesniedzējtiesas minētie noziedzīgie nodarījumi, kuros ir atsauce uz nepolitiskiem noziegumiem, nevis, piemēram, pārkāpumiem, attiecībā uz kuriem attiecīgās personas varētu bažīties par izpildvaras iejaukšanos, manuprāt, pirmšķietami maz ticams, ka šajā gadījumā šo nodarījumu raksturs pats par sevi, neskarot šīs tiesas konkrētu vērtējumu, varētu radīt reālu risku, ka attiecīgās personas netiks tiesātas neatkarīgā tiesā.

⁵⁷ Iesniedzējtiesa šajā ziņā atsaucas uz tiesību aktiem, kas stājās spēkā 2020. gada 14. februārī (skat. šo secinājumu 21. punktu). Šai tiesai ir jāpārbauda, vai pretrunīgās šīs tiesību akta normas būs spēkā brīdī, kad pieprasītās personas tiks nodotas, ņemot vērā Polijas Republikas pārstāvja tiesas sēdē sniegtos precizējumus (skat. šo secinājumu 56. zemsvītras piezīmi).

⁵⁸ Šajā kontekstā pieprasītajai personai, manuprāt, varētu būt lietderīgi pierādīt, ka tā, cik vien iespējams, ir izvīrījusi jautājumu izsniegšanas dalībvalsts kompetentajās iestādēs, tostarp izmantojot šīs dalībvalsts tiesībās atļautos tiesību aizsardzības līdzekļus, un ka tā ir paudusi pienācīgu rūpību, it īpaši attiecībā uz tās piedalīšanos lietas izskatīšanā minētās dalībvalsts kompetentajā tiesā.

šīs personas nodošanu, ja vien izsniegšanas tiesu iestāde pati nesniedz garantijas vai konkrētas saistības attiecībā uz attieksmi pret minēto personu pēc tās nodošanas, lai kļiedētu jebkādas šaubas par šīs pašas personas norādītajiem riskiem.

c) *Par Konstitucionālās tiesas sprieduma sekām*

66. Kaut arī Konstitucionālās tiesas spriedums ir pasludināts pēc šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nosūtīšanas, tas ir vispārzināms fakts, kas iesniedzējtiesai būs jāņem vērā, pieņemot lēmumu.

67. Lai gan tā motīvu daļa vēl nav pieejama, no šī sprieduma rezolutīvās daļas izriet, ka *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) pat apšaubā atsevišķu ES līguma pamatnoteikumu piemērojamību šajā dalībvalstī, kā arī Tiesas primāro lomu tiesību ievērošanas nodrošināšanā saistībā ar Līgumu interpretāciju un piemērošanu saskaņā ar LES 19. panta 1. punktu, tostarp attiecībā uz strīdīgo jautājumu par tiesu iestāžu neatkarību, kas ir viena no LES līguma 2. pantā garantētajām tiesiskuma pamatīpašībām⁵⁹. Pretēji tam, ko tiesas sēdē apgalvoja Polijas valdības pārstāvis, šķiet, ka Savienības tiesību piemērošana, ko veic valsts tiesas, nekādi nevar tikt pārbaudīta tiesiskajās situācijās, kurās *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) uzskata, ka ir nepieciešama konkrēta interpretācija, pamatojoties uz Polijas Konstitūciju.

68. Sākotnēji šķiet, ka minētajā spriedumā ir pausta tieslietu politika augstākajā konstitucionālajā līmenī, kuras mērķis ir apšaubīt minētās dalībvalsts veikto Savienības pamatprincipu un pamatvērtību sadalījumu⁶⁰, lai gan tomēr nešķiet, ka šīs pašas dalībvalsts dalība Savienībā tiktu apšaubīta⁶¹.

69. Protams, pirms jebkādu secinājumu no Konstitucionālās tiesas sprieduma šajā lietā izdarīšanas iesniedzējtiesai būs jāizrāda īpaša piesardzība, ņemot vērā, ka šī sprieduma sekas ir jāpārbauda, rūpīgi analizējot tā pamatojumu un tā konkrēto piemērošanas kārtību⁶², kā arī ņemot

⁵⁹ Skat. šo secinājumu 10. zemsvītras piezīmi.

⁶⁰ Proti, atšķirībā no atsevišķiem citu dalībvalstu konstitucionālo tiesu nolēmumiem Konstitucionālās tiesas spriedumā nav paredzēta Tiesas spriedumu iespējamā *ultra vires* rakstura kontrole, bet gan apšaubītas īpašās iezīmes, kas saistītas ar pašu Savienības tiesību raksturu, tostarp pārākuma principu (skat. it īpaši Atzinumu 2/13 (Savienības pievienošanās ECPAK), 2014. gada 18. decembris, EU:C:2014:2454, 166. punkts).

⁶¹ Proti, man šķiet, ka ar Konstitucionālās tiesas spriedumu nevar aizstāt paziņojumu LES 50. panta izpratnē, ņemot vērā 2018. gada 10. decembra spriedumu lietā *Wightman* u.c. (C-621/18, EU:C:2018:999) (šajā ziņā it īpaši skat. Repasi, R., "Poland's withdrawal from the "Community of Law" is no withdrawal from the EU", 2021. gada 15. oktobris, <https://eulawlive.com>, kā arī Curti Gialdino, C., "In cammino verso la Polesit? Prime considerazioni sulla sentenza del Tribunale costituzionale polacco del 7 ottobre 2021" (<https://www.federalismi.it>); pretējā nozīmē it īpaši skat. Hofmann, H., "Sealed, Stamped and Delivered. The Publication of the Polish Constitutional Court's Judgement on EU Law Primacy as Notification of Intent to Withdraw under Art. 50 TEU?", in *Verfassungsblog*, 2021. gada 13. oktobris). Turklāt Polijas valdība šobrīd, šķiet, noliez jebkādu nodomu izstāties (skat. it īpaši "Letter from Prime Minister Mateusz Morawiecki to the Heads of Governments and the Presidents of the European Council, the European Commission and the European Parliament on relations between national law and European law", 2021. gada 18. oktobris, kas ir pieejama Polijas valdības tīmekļvietnē: <https://www.gov.pl/web/primeminister/letter-from-prime-minister-mateusz-morawiecki-to-the-heads-of-governments-and-the-presidents-of-the-european-council-the-european-commission-and-the-european-parliament-on-relations-between-national-law-and-european-law>).

⁶² Turklāt atgādināšu, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir apšaubījusi pašu *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) kvalifikāciju par "tiesību aktos noteiktu tiesu" pēc tam, kad daži no tās locekļiem tika iecelti prettiesiski (skat. ECT, 2021. gada 7. augusts, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o.* pret Poliju, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718), un ka Konstitucionālās tiesas sprieduma tiesiskumu apstrīd šīs pašas tiesas bijušie tiesneši (skat. "Statement of retired judges of the Constitutional Tribunal", 2021. gada 10. oktobris, <http://themis-sedziowie.eu>).

vērā to, ka situācija šobrīd ir tikai attīstības stadijā⁶³. It īpaši apgalvojums, ka faktiski minētais spriedums ietver neiespējamību turpmāk izpildīt visus attiecīgās dalībvalsts izdotos EAO, izraisītu daudzu noziedzīgu nodarījumu nesodāmību, apdraudot cietušo tiesības saistībā ar attiecīgajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, un būtu Polijas Republikas tiesnešu, kuri cenšas izmantot Savienības tiesībās paredzētos tiesu sadarbības mehānismus, profesionālās prakses neatzišana⁶⁴. Tas varētu būt arī atteikums spriest tiesu un varētu izraisīt smagas sekas pat ārpus Pamatlēmuma 2002/584 piemērošanas jomas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās⁶⁵.

70. Tomēr man šķiet, ka šāda pieeja var apdraudēt savstarpējas atzišanas principu un tiesu iestāžu sadarbību starp dalībvalstu tiesām, kā arī starp tām un Tiesu, kas ir EAO sistēmas stūrakmens. Proti, šādā situācijā nesaprotu, kā varētu tikt nodrošināta EAO regulējuma pamatā esošā augstā uzticēšanās un savstarpēja atzišana.

71. Interpretācija, kas, šķiet, izriet no šī sprieduma rezolutīvās daļas, liek šaubīties par to, ka persona, uz kuru attiecas Polijas tiesu iestādes lēmums, šobrīd var atsaukties uz Savienības tiesību pamatprincipiem, lai novērstu iespējamās valsts tiesību aktu neatbilstības Savienības tiesībām, tostarp tās konstitucionālajām normām. Attiecībā uz pamatlietām minētais spriedums varētu tostarp ietvert neiespējamību, piemērojot Savienības tiesību pārākuma un tiešas piemērošanas principus, novērst to, ka valsts tiesību aktos nav nodrošināta efektīva tiesību aizsardzība tiesā, kas ļautu aizsargāt indivīdus, tostarp nodotās personas, pret iespējamiem viņu tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumiem⁶⁶.

72. Līdz ar to Konstitucionālās tiesas sprieduma sekām varētu būt nevis absolūta nozīme, bet gan nozīme konkrēto risku analizē attiecībā uz pieprasītajām personām, pēc to nodošanas, attiecībā uz šo personu tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu pārkāpumu un it īpaši, ciktāl minētais spriedums neļauj novērst tāda pārsūdzības (noraidījums, apelācijas sūdzība u.c.) pamata neesamību, kas ļautu apstrīdēt tiesnešu, kuri ir iesaistīti procesos, kuros tiks izskatītas šo personu lietas, prettiesisku iecelšanu, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai⁶⁷, kad šīs personas par to iesniedz pierādījumus.

73. Šādos apstākļos neizslēdzu, ka, kamēr šī situācija turpinās un ja pieprasītā persona pierāda, pirmkārt, ka pastāv konkrēts neobjektīvas izturēšanās risks, ņemot vērā tās īpašo situāciju, pamatojoties uz atbilstošiem kritērijiem, un, otrkārt, ka nav iespējams atsaukties uz tiesu, kuru kompetencē ir izskatīt tai iesniegtās lietas, prettiesisko sastāvu, iesniedzējtiesai var būt pienākums atteikties izpildīt attiecīgos EAO, neraugoties uz šīs apturēšanas negatīvajām sekām attiecībā uz EAO mērķi apkarot tādu pieprasīto personu nesodāmību, kuras atrodas dalībvalstī, kas nav tā

⁶³ Piemēram, Komisija neizslēdza iespēju vērsties Tiesā ar prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (skat. Eiropas Komisijas priekšsēdētājas Urzulas fon der Leienas [*Ursula von der Leyen*] paziņojumu, 21/5163, Strasbūra, 2021. gada 8. oktobris). Turklāt Konstitucionālās tiesas sprieduma deklaratīvais raksturs, ar kuru *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa) atbildēja uz valdības uzdotajiem jautājumiem, pats par sevi ir radījis ļoti kritiskus komentārus par iespēju, ka šis spriedums izriet no valdības iniciatīvas. Daži autori runā par "stereotipisku atbildi" uz Polijas valdības ierosinātajiem jautājumiem par juridiskās krīzes rašanos (Atik, J., un Groussot, X., "Constitutional attack or political feint? – Poland's resort to lawfare in Case K 3/21", 2021. gada 18. oktobris, <https://eulawlive.com>).

⁶⁴ Šajā ziņā skat. ģenerālvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas (*M. Campos Sánchez-Bordona*) secinājumus apvienotajās lietās L un P (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība) (C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:925 (50.–52. punkts)).

⁶⁵ It īpaši atsaukos uz sadarbības civillietās un komercietās jomu, piemēram, uz tiesas nolēmumu atzišanu un izpildi, veicot pasākumus spriedumu savstarpējas atzišanas principa īstenošanai civillietās un komercietās.

⁶⁶ Citiem vārdiem sakot, šādā situācijā valsts tiesa parasti var nepiemērot nevienu pretēju valsts tiesību normu un nodrošināt nodotajai personai iespēju izmantot tiesības, ko garantē Savienība, it īpaši Harta. Šajā gadījumā ir acīmredzams, ka EAO mehānisma vienota un efektīva piemērošana Savienības teritorijā ir būtiski ietekmēta, un tas liek citu dalībvalstu izpildes tiesu iestādēm apšaubīt Polijas tiesu neatkarību un arvien biežāk iebilst pret šīs dalībvalsts izdoto EAO izpildi.

⁶⁷ Iesniedzējtiesa uzskata, ka tas tā esot kopš 2020. gada 14. februāra, kad stājās spēkā tiesību akti, kuru iedarbība, saskaņā ar Polijas Republikas pārstāvja apgalvojumiem tiesas sēdē, tomēr, šķiet, ir apturēta (skat. šo secinājumu 56. zemsvītras piezīmi), bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

dalībvalsts, kurā tās, kā tiek apgalvots, ir izdarījušas noziedzīgus nodarījumus. Šai tiesai ir jāizvērtē šāda atteikuma nepieciešamība, ņemot vērā atbilstošos kritērijus, kas detalizēti izklāstīti šo secinājumu 61.–64. punktā, un Konstitucionālās tiesas sprieduma iespējamās sekas, kā arī ņemot vērā, ka runa ir par situāciju, kas nemitīgi attīstās.

74. Šādos apstākļos uz prejudiciālajiem jautājumiem ierosinu atbildēt, ka Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja izpildes tiesu iestādei, kurai ir jālemj par tādas personas nodošanu, uz kuru attiecas EAO, kas ir izsniegts, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai veiktu kriminālvajāšanu, ir pierādījumi, kas liecina, ka pastāv reāls risks, ka tiks pārkāptas Hartas 47. panta otrajā daļā garantētās pamattiesības uz taisnīgu tiesu saistībā ar sistēmiskām vai vispārējām nepilnībām tiesu iestāžu neatkarībā izsniegšanas dalībvalstī, šai iestādei ir konkrēti un precīzi jāpārbauda, vai, ņemot vērā minētās personas personisko situāciju, kā arī pārkāpuma raksturu, par kuru tā tiek saukta pie atbildības, un faktiskos apstākļus, kas ir EAO pamatā, un ņemot vērā informāciju, ko minētā dalībvalsts iesniegusi saskaņā ar minētā pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, pastāv nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka minētā persona tiktu pakļauta šādam riskam, ja tiktu nodota minētajai dalībvalstij.

75. Šajā ziņā apstākļi, ka pastāv reāls risks, ka pēc nodošanas attiecīgo personu tiesās tiesa, kas iepriekš nav tikusi noteikta tiesību aktos, vai ka nav iespējams noteikt to tiesu sastāvu, kurās tā tiks tiesāta, kā arī tas, ka nepastāv efektīva tiesību aizsardzība, lai apstrīdētu attiecīgo tiesnešu iecelšanas spēkā esamību, neatbrīvo iesniedzējtiesu no pienākuma izvērtēt konkrētu risku, ka šīs personas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu varētu tikt pārkāptas, ņemot vērā iepriekš minētos kritērijus.

76. It īpaši iesniedzējtiesai, ņemot vērā šos kritērijus un ņemot vērā izmaiņas situācijā, kas ir saistīta ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmu, ir jāpārbauda, vai pieprasītajai personai pēc nodošanas pastāv risks, ka tās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu varētu ietekmēt izpildvaras iejaukšanos kompetentajās tiesās, ņemot vērā iespēju, ka nav efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu, kas ļautu apstrīdēt tāda tiesneša vai tiesnešu nelikumīgu iecelšanu, kuri ir izskatījuši vai ir kompetenti izskatīt šīs personas lietu, un konstitucionālo tiesu praksi, kas, apšaubot Savienības tiesību pārakumu, neļauj novērst šo trūkumu.

VI. Secinājumi

77. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūram starp dalībvalstīm, kas grozīts ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) 1. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja izpildes tiesu iestādei, kurai ir jālemj par tādas personas nodošanu, uz kuru attiecas Eiropas apcietināšanas orderis (EAO), kas ir izsniegts, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai veiktu kriminālvajāšanu, ir pierādījumi, kas liecina, ka pastāv reāls risks, ka tiks pārkāptas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrajā daļā garantētās pamattiesības uz taisnīgu tiesu saistībā ar sistēmiskām vai vispārējām nepilnībām tiesu iestāžu neatkarībā izsniegšanas dalībvalstī, šai iestādei ir konkrēti un precīzi jāpārbauda, vai, ņemot vērā minētās personas personisko situāciju, kā arī pārkāpuma raksturu, par kuru tā tiek saukta pie atbildības, un faktiskos apstākļus, kas ir EAO pamatā, un ņemot vērā informāciju, ko minētā

dalībvalsts iesniegusi saskaņā ar minētā pamatlēmuma 15. panta 2. punktu, pastāv nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka minētā persona tiktu pakļauta šādam riskam, ja tiktu nodota minētajai dalībvalstij;

- Šajā ziņā apstākļi, ka pastāv reāls risks, ka pēc nodošanas attiecīgo personu tiesās tiesa, kas iepriekš nav tikusi noteikta tiesību aktos, vai ka nav iespējams noteikt to tiesu sastāvu, kurās tā tiks tiesāta, kā arī tas, ka nav tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību, lai apstrīdētu attiecīgo tiesnešu iecelšanas spēkā esamību, neatbrīvo iesniedzējtiesu no pienākuma izvērtēt konkrētu risku, ka šīs personas tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu varētu tikt pārkāptas, ņemot vērā iepriekš minētos kritērijus;
- It īpaši iesniedzējtiesai, ņemot vērā šos kritērijus un ņemot vērā izmaiņas situācijā, kas ir saistīta ar izsniegšanas dalībvalsts tiesu sistēmu, ir jāpārbauda, vai pieprasītajai personai pēc nodošanas pastāv risks, ka tās tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu varētu ietekmēt izpildvaras iejaukšanos kompetentajās tiesās, ņemot vērā iespēju, ka nav efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu, kas ļautu apstrīdēt tāda tiesneša vai tiesnešu nelikumīgu iecelšanu, kuri ir izskatījuši vai ir kompetenti izskatīt šīs personas lietu, un konstitucionālo tiesu praksi, kas, apšaubot Savienības tiesību pārakumu, neļauj novērst šo trūkumu.